USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **Mgr. D. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o námitce podjatosti soudce Krajského soudu v Ostravě JUDr. Petra Indráčka, vznesené žalobkyní v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 4. 2011, č. X, vedeném u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Ad 50/2011,

takto:

Soudce Krajského soudu v Ostravě JUDr. Petr Indráček **není** vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Ad 50/2011.

Odůvodnění:

U Krajského soudu v Ostravě probíhá řízení o žalobě, kterou se žalobkyně domáhá určení neplatnosti rozhodnutí žalované ze dne 21. 4. 2011, č. X, o stanovení výše starobního důchodu.

Žalobkyně v podání v podání ze dne 2. 6. 2011, doručeném krajskému soudu 3. 6. 2011, v reakci na výzvu Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 5. 2011, č. j. 18 Ad 50/2011 - 6, vznesla námitku podjatosti soudců Krajského soudu v Ostravě JUDr. Jany Záviské, JUDr. Bohuslavy Drahošové a JUDr. Petra Indráčka. Námitku opírá žalobkyně o následující skutečnosti: ke jmenovaným soudcům, kteří jsou vedeni na seznamu soudců - členů KSČ k 17. 11. 1989, nemá důvěru, a proto nechce, aby uvedení soudci řešili její kauzy. Soudci vzhledem ke své bývalé politické příslušnosti nebudou nestranní při rozhodování věci žalobkyně. Na podporu svých tvrzení žalobkyně odkazuje na celou řadu nálezů Ústavního soudu České republiky a na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva s tím, že o politické angažovanosti soudců se dověděla z informací uveřejněných na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti a z Národního archivu.

Krajský soud v Ostravě předložil Nejvyššímu správnímu soudu, který je podle § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), věcně příslušný o námitce podjatosti rozhodnout.

Nejvyšší správní soud o vznesené námitce podjatosti usoudil následovně:

Podle platného rozvrhu práce Krajského soudu v Ostravě má být daná věc projednána samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem, proto se Nejvyšší správní soud zabývá námitkou podjatosti uplatněnou vůči tomuto soudci. Dále soud konstatuje, že k námitce podjatosti ostatních soudců Krajského soudu v Ostravě, tj. soudkyň JUDr. Jany Záviské a JUDr. Bohuslavy Drahošové, jež jsou podle názoru žalobkyně vyloučeny z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Ad 50/2011, nemohl přihlédnout, neboť tyto soudkyně nebyly na základě rozvrhu práce přiděleny k projednávání a rozhodnutí věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 18 Ad 50/2011, a proto nemohlo být ani rozhodováno o tom, zda jsou uvedené soudkyně vyloučeny z projednávání a rozhodnutí této věci. Pokud má žalobkyně za to, že uvedené soudkyně jsou vyloučeny z projednávání a rozhodnutí věcí, je zapotřebí, aby uplatnil námitku podjatosti těchto soudkyň v rámci příslušných řízení.

Ke vznesené námitce podjatosti se soudce Krajského soudu v Ostravě JUDr. Petr Indráček vyjádřil tak, že mu nejsou známé žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno pochybovat o jeho nepodjatosti se zřetelem na jeho poměr k věci, k účastníkům řízení, či k zástupcům účastníků řízení.

Nejvyšší správní soud posoudil vznesenou námitku podjatosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučeni jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu plyne, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezaujatosti soudce v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o jeho nepodjatosti; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda - s ohledem na okolnosti případu - lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nález ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, sp. zn. N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem osob zúčastněných na řízení vedou. K vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci však může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nález ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 Sb.NU 11).

Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě. Podjatost sama zasahuje vždy do principu nezávislosti soudce, neboť nestrannost tento princip předpokládá. Samotný pojem soudce totiž s sebou nese atribut nezaujatosti a nestrannosti a bez toho, že by se nepředpokládal, nebylo by důvodu ani konstituování soudní moci jako pilíře demokratické společnosti.

Z námitky samotné i z předloženého spisu je zřejmé, že žádný z důvodů podjatosti podle § 8 odst. 1 s. ř. s. dán není a žalobkyně jej ani relevantně netvrdí. Námitku podjatosti soudce krajského soudu JUDr. Petra Indráčka, jež rozhoduje v dané věci, dovozuje žalobkyně ze skutečnosti, že podle jejího mínění je tento soudce, jenž byl členem KSČ k 17. 11. 1989, nedůvěryhodný, žalobkyně mu nevěří, a proto nechce, aby soudil její kauzu.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že takto formulovaná námitka nemůže založit důvodnost podjatosti soudce. Jestliže totiž podjatost znamená osobní vztah soudce k účastníkům řízení, resp. k předmětu řízení, a jeho existence by mohla zpochybnit objektivitu jeho rozhodování, neplyne z bývalého členství v KSČ žádná indicie, která by mohla tuto pochybnost bez dalšího založit (k tomu srov. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 682/09). Z tohoto důvodu také nemůže zpochybnit nepodjatost předmět řízení (námitky vůči soudci Krajského soudu v Ostravě neobstojí z týchž důvodů).

Zdejší soud vychází ze skutečnosti, že rozhodování každého soudce je dáno nejen jeho odborností, znalostmi a dovedností vykládat a používat právní předpisy, nýbrž samozřejmě též jeho životními hodnotami, zkušenostmi a postoji. Každý soudce ve svém životě prodělá radostnější i méně radostné chvíle a při překonávání různých životních zkoušek více či méně obstojí. Členství v KSČ v předlistopadovém období mezi takové životní zkoušky nepochybně patří. Pro vstup do KSČ byly nicméně v každém individuálním případě dány zcela konkrétní pohnutky a pokud by soud tyto pohnutky chtěl hodnotit, musel by se zabývat např. tím, v jaké době a v jakém věku k tomuto vstupu došlo, zda k němu došlo v důsledku vlastního přesvědčení, rodinného zázemí anebo spíše jen pod tlakem okolností a vnějšího prostředí, jestli k ukončení členství došlo z vlastní vůle ještě před listopadem 1989 nebo až po něm a zejména jakým způsobem se daná osoba během svého členství i po něm ve svém osobním i profesním životě skutečně chovala.

Soud má však za to, že takovéto hodnocení spadá spíše do oblasti morálky než práva a odmítá si osobovat právo takovéhoto paušalizujícího posuzování. Samotné členství soudce v KSČ před rokem 1989 totiž soudce apriori nediskvalifikuje z rozhodovací činnosti soudu. Jeho případná podjatost proto nemůže být založena pouze touto skutečností, nýbrž musí k ní přistoupit skutečnost další, mající relevanci pro konkrétní rozhodovaný případ a spočívající ve vztahu k účastníkům řízení či k jeho předmětu.

Pro úsudek o podjatosti soudce a nemožnosti rozhodnout v důsledku toho nestranně a nezávislé pak není dostačující toliko obecné či subjektivní přesvědčení žalobkyně. Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud vznesené námitce podjatosti jmenovaného soudce nevyhověl, což vyjádřil ve výroku tohoto usnesení (§ 8 odst. 5 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. srpna 2011

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu